

สถานการณ์เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จมน้ำเสียชีวิต พื้นที่เขตสุขภาพที่ 2

กลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่าย สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 2 จังหวัดพิษณุโลก

ข้อมูล 1 มกราคม-30 กันยายน 2561

สถานการณ์

แนวโน้มการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2556-2560 มีจำนวนเด็กเสียชีวิตรวมทั้งสิ้น 222 คน อัตราการเสียชีวิต เท่ากับ 9.7, 7.3, 6.9, 6.2, 5.6 ต่อประชากรเด็กแสนคนต่อปี เพศชายเสียชีวิตมากกว่าเพศหญิง 2 เท่า กลุ่มอายุ 5- 9 ปี เสียชีวิตมากที่สุด (ร้อยละ 41.89) รองลงมาคือ อายุ 10 – 14 ปี (ร้อยละ 30.18) และอายุ 0 – 4 ปี (ร้อยละ 27.93) ตามลำดับ ส่วนใหญ่เสียชีวิตนอกบ้านมากกว่าในบ้าน สำหรับเด็กกลุ่มอายุต่ำกว่า 2 ปี พบจมน้ำเสียชีวิต ร้อยละ 19.8 ซึ่งส่วนใหญ่เสียชีวิตในภาชนะที่มีน้ำขัง บ่อปลาและสระน้ำชุดภายในบริเวณบ้าน

โดยในปี พ.ศ.2560 พบจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำรวม 34 คน คิดเป็นอัตราการเสียชีวิต เท่ากับ 5.6 ต่อประชากรเด็กแสนคน สูงกว่าระดับประเทศ (5.5) จังหวัดสุโขทัย มีอัตราการเสียชีวิตสูงสุด (7.3) รองลงมาคือ ตาก (6.3) เพชรบูรณ์ (5.7) พิษณุโลก (4.3) และอุดรธานี (4.2) ตามลำดับ เพศชายเสียชีวิตมากกว่าเพศหญิง 2.1 เท่า กลุ่มอายุ 5- 9 ปี เสียชีวิตมากที่สุด 17 คน (ร้อยละ 50) รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 0 – 4 ปี 9 คน (ร้อยละ 26.5) และกลุ่มอายุ 10 – 14 ปี 8 คน (ร้อยละ 23.5) ตามลำดับ ส่วนใหญ่เสียชีวิตในแหล่งน้ำนอกบ้านมากกว่าในบ้าน แหล่งน้ำที่เสียชีวิตมากที่สุด คือ สระน้ำทางการเกษตร (ร้อยละ 34.8) รองลงมาคือ แม่น้ำ ฝาย อ่างเก็บน้ำ (ร้อยละ 30.4) คลอง (ร้อยละ 21.7) อื่นๆ (ร้อยละ 13.1) ตามลำดับ ช่วงปิดเทอมเสียชีวิตมากที่สุด ในช่วงปิดเทอม เดือนมีนาคม-เมษายน และเดือนกันยายน-ตุลาคม ความครอบคลุมการสอบสวนสาเหตุการเสียชีวิต มีเพียงร้อยละ 67.6

สำหรับปี พ.ศ.2561 ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2561 พบเด็กจมน้ำจำนวน 31 คน เสียชีวิต 28 คน (ร้อยละ 90.3) เพศชายเสียชีวิตมากกว่าเพศหญิง 2.6 เท่า กลุ่มอายุ 5-9 ปี เสียชีวิตมากที่สุด 14 คน (ร้อยละ 50) รองลงมาคือกลุ่มอายุ 0-4 ปี 9 คน (ร้อยละ 32.1) และกลุ่มอายุ 10-14 ปี 5 คน (ร้อยละ 17.9) ส่วนใหญ่เสียชีวิตในช่วงปิดเทอม 3 เดือน(มีนาคม – พฤษภาคม) จำนวน 14 ราย (ร้อยละ 50) แหล่งน้ำเสี่ยงที่จมน้ำเสียชีวิตคือ สระชุดทางการเกษตร ร้อยละ 53.4 โดยก่อนเสียชีวิต เด็กอยู่กับปู่ย่าตายาย ร้อยละ 53 พ่อแม่ ร้อยละ 29.4 และเพื่อน ร้อยละ 17.6 ช่วงเวลาที่พบการจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุดคือ 14.00-17.00 น.

ปัญหาที่พบ

ถึงแม้อัตราเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เขตสุขภาพที่ 2 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่า กลุ่มอายุ 5-9 ปี เสียชีวิตมากกว่ากลุ่มอื่น สระชุดทางการเกษตรเป็นแหล่งน้ำเสี่ยงที่พบเด็กจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุด โดยช่วงปิดเทอมเป็นช่วงเวลาที่พบการเสียชีวิตเพิ่มมากที่สุด ซึ่งปัจจัยเสี่ยงจากการจมน้ำมีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงอายุ ลักษณะสถานที่แหล่งน้ำรวมถึงปัญหาสุขภาพ จากรายงานการสอบสวนสาเหตุการเสียชีวิตจากการจมน้ำ ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 2 พบว่า ในเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 5 ปี สาเหตุน่าจะเกิดจากผู้ดูแลเด็กมีความประมาทเผลอเรอ สำหรับเด็กอายุมากกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่เกิดจากตัวเด็กมีความสนใจไปตามช่วงวัย นอกจากนี้การดูแลเด็กของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กยังมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งเหตุจูงใจการเสียชีวิตในเด็กเกิดจากการเล่นน้ำ การพลัดตก ซึ่งเกือบทั้งหมดผู้เสียชีวิตว่ายน้ำไม่เป็นและยังเข้าถึงแหล่งน้ำง่าย

พื้นที่เสี่ยง

จากข้อมูลอัตราตายจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ปี พ.ศ.2561 ณ 30 ก.ย.61 พบว่า จังหวัดสุโขทัยยังเป็นพื้นที่เสี่ยงสูง(สีแดง) มีอัตราตาย 9.7 ต่อประชากรแสนคน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่เสี่ยงปานกลาง(สีเหลือง) มีอัตราตาย 5.3 ส่วนจังหวัดอุดรธานี พิษณุโลกและตาก เป็นพื้นที่เสี่ยงน้อย(สีเขียว) มีอัตราตายเท่ากับ 4.4 3.6 และ 1.6 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ

มาตรการดำเนินการ

นอกเหนือจากมาตรการป้องกันระดับชุมชน ด้วยกลยุทธ์ผู้ก่อการดีป้องกันการจมน้ำ (MERITMAKER) ของกรมควบคุมโรค การป้องกันการจมน้ำในเขตสุขภาพที่ 2 จำเป็นต้องกำหนดมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและลดการเสียชีวิตจากการจมน้ำโดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง ด้วย 2 มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพป้องกันการจมน้ำ คือ

มาตรการชุมชนร่วมป้องกัน (Pre-event) ด้วยกลยุทธ์ Prevention First เสริมความรู้และทักษะความปลอดภัยทางน้ำให้แก่ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กและเด็ก ทั้งในครัวเรือนและโรงเรียน และกลยุทธ์สื่อสารฉับไว เน้นย้ำเตือนภัยในชุมชนโดยผู้นำชุมชน

เน้นป้องกัน Prevention First

บ้านนี้ปลอดภัยไม่จมน้ำ
ธงปลอดภัย

โรงเรียนปลอดภัยเด็กไทยไม่จมน้ำ
ธงปลอดภัย

* การคิดค่าบ้านปลอดภัยปลอดภัย: พื้นที่สีแดงและสีเหลืองมีจำนวนธงปลอดภัยอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนบ้าน
พื้นที่สีเขียวมีจำนวนธงปลอดภัยอย่างน้อยร้อยละ 60 ของจำนวนบ้าน
แหล่งที่มา: ใช้หลักฐานที่เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการสื่อมวลชนในท้องถิ่น

มาตรการชุมชนร่วมป้องกัน

สื่อสารฉับไว เน้นย้ำเตือนภัย

ผู้นำชุมชน
มีส่วนร่วมในการป้องกันเด็กจมน้ำ
ในช่วงก่อนและระหว่างปิดเทอม

จำนวนอำเภอที่กำหนดประเด็น
ป้องกันเด็กจมน้ำเข้าเป็นวาระการประชุม
(ก้านัน ผอ.นบ.)

มาตรการควบคุมลดการเสียชีวิต (Event) ด้วยกลยุทธ์ SMART REPORT รายงานการสอบสวนเด็กจมน้ำเสียชีวิตและเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง แหล่งน้ำเสี่ยงผ่านโปรแกรมระบบเฝ้าระวังการจมน้ำ เขตสุขภาพที่ 2 และกลยุทธ์ พชพ.ควบคุมการจมน้ำในพื้นที่เสี่ยง

มาตรการควบคุมลดการเสียชีวิต

Smart Report ข้อมูลทันใจ

รายงานสอบสวน เฝ้าระวังแบบ Online
ความครอบคลุมการรายงานสอบสวนผ่าน
โปรแกรมระบบเฝ้าระวังการจมน้ำ
เขตสุขภาพที่ 2
(ทั้งเสียชีวิตและรอดชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี)

ใช้ พชพ. ควบคุม

ลดการเสียชีวิตจากการจมน้ำ
ด้วย กลไก พชพ.

จำนวนอำเภอที่ใช้ กลไก พชพ.
ในการควบคุมป้องกันเด็กจมน้ำ